ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
Регистрационен индекс | Дата
ВСС-13533 | 29-10-2026

ОТГОВОРИ

на въпроси, зададени от Български институт за правни инициативи

Отговори по общи въпроси

Отговор на въпрос №1 :

Ефективността на настоящия ВСС, в който членовете му вече четири години и половина изпълняват функции без мандат, възложен от избирателното тяло, показва сериозността на положението, при което те не се съобразяват с „дневния ред“ на съсловието. В един такъв случай магистратите видяха, че това води до липса на провеждане на много от политиките и задълженията, които съвета има, вкл. и по отношение реалното, а не само „на хартия“, спазване принципите на публичност, прозрачност и отчетност, водещо и до увеличаване рисковете и подсилване съмненията за наличие на корупция, злоупотреба с власт, нарушаване правата на гражданите и юридическите лица, за нерегламентирано влияние, поставящо под съмнение независимостта на всеки отделен магистрат.

Както посочих и в депозираната от мен Концепция по отношение изпълнявания модел на защита на отделните магистрати и мерки за противодействие на зависимости, нерегламентирано влияние и накърняване престижа на съдебната власт, то следва тук да се прилага „Механизмът за действие на Съдийската колегия в случаи на засягане на независимостта и/или опит за оказване на натиск върху съдиите и съда“, изготвен в изпълнение на решение на СК на ВСС по Протокол № 7/25.02.2020 г., базиран на „Стандартите за независимостта на съдебната власт“, приети по Протокол № 31/23.10.2018 г. на СК на ВСС.

Анализът на прилагането на този механизъм през последните шест години показа, че той като че ли не можа да надхвърли чисто „пожелателната“ си характеристика, доколкото самото наименование сочи, че той стои твърде „ниско“ по правната си природа, поради което и неговата задължителност и възможност (чрез инструментариума си) да защити реално засегнатите от натиск магистрати, са твърде ограничени. В тази връзка е необходимо да се отбележи, че съдийската независимост следва да бъде гарантирана чрез ясен, предвидим и ефективен институционален механизъм, който своевременно идентифицира риска, осигурява адекватна защита и подкрепа, реагира при публични атаки и гарантира проследимост и мотивираност на предприетите действия, като по този начин индиректно ще се охранят и правата и свободите на гражданите. Ето защо публикуваната през м. май 2026г. от МП „Концепция за създаване на институционален механизъм за защита на магистрати, подложени на натиск, заплахи или друга форма на неправомерна намеса във връзка с

упражняването на техните функции“ представя един доста по-добър прочит на реалността и възможните адекватни мерки в подобни случаи, които се нуждаят обаче и от по-сериозно нормативно закрепване, именно по която основа следва активно да работи и следващия ВСС от ден първи.

Отговор на въпрос №2

Считам, а и съм го посочил в депозираната от мен Концепция, че такава процедура следва да бъде уредена, но същата се нуждае от закрепване не само в ЗСВ, но и в Конституцията(което може да представлява трудност за събиране на изискуемото се мнозинство). След като новият ВСС изгради напълно адекватна и защитена от възможни въздействия електронна система за дистанционно гласуване, реализирането на идеята ще е доста по-лесно, тъй като едновременно с искането за отзоваване(при определени в ЗСВ условия за мнозинство и срокове), следва да протича и производството по замяна на члена, ако той бъде успешно отзован.

Отговор на въпрос №3

Считам, че на първо място профилът на бъдещите председатели на ВКС и на ВАС, както и на главния прокурор, изисква те да се хора с безукорни морал и интегритет в системата, а и в обществото като цяло. Определено председателите на двата съда, според мен, трябва да са действащи съдии, познаващи много добре функционирането на съдебната власт „отвътре“, докато за главния прокурор това може да е и човек, който в момента не е част от прокуратурата, тъй като там има изграден през годините и от много главни прокурори модел на неформални зависимости, вкл. и по отношение членовете на Прокурорската колегия, които водят до непрозрачно действие при приемане на много от кадровите и решения, но и въобще по начина, по който функционира самата прокуратура, вкл. и възможността да се реализират непопулярни мерки.

Отговор на въпрос №4

Смятам, че действително разликите по нива са значителни(може би в момента най-големите в рамките на държавите от ЕС), поради което следва да се предприемат проактивни такива от новия ВСС, вкл. чрез предлагания от него на НС програмен бюджет на съдебната власт, като или последователни години се приложат различни проценти за повишаване на заплатите по нива, или възнаграждението за ранг на място доближи това до съответстващата длъжност, за която е този ранг, което се нуждае и от законово закрепване, вкл. и с оглед възможностите за осигуряване необходимия първоначален бюджетен ресурс в поне няколко годишни бюджета за реализиране на тази промяна.

Отговор на въпрос №5

Не, не съм използвал системи за генеративен изкуствен интелект, доколкото „канавата“ на самата концепция е тази, депозирана от мен през

пролетта на 2022г.(при предходната кампания за избор на членове на ВСС), когато все още не бяха налични възможности за широко използване на такъв интелект.

Отговор по въпроси от концепцията

Отговор на въпрос №1

В случая соченатa от мен децентрализация при провеждане на конкурсите следва да се схваща не като идеи за тяхното провеждане по места от съответни местни конкурсни комисии, а като възможност за тяхното обявяване по апелативни или по окръжни съдебни районни, веднага щом е възникнала ваканция, докато членовете на съответните конкурсни комисии, ще се от съответните по-гори нива от цялата страна, обстоятелство гарантиращо невъзможността от провеждане на местни влияния или прилагане на нееднакви стандарти при провеждане на конкурсите.

Отговор на въпрос №2

Първите най-важни крачки при изготвяне на програмните бюджети на съдебната власт от новия ВСС ще са да се изработят съответни бюджетни програми, работещи в идентифицираните области, свързани от една страна с преодоляване „ножицата" между възнагражденията на отделните нива при магистратите, а от друга, развитие на съдебната администрация, защото там проблемите са още по-сериозни(вкл. една такава бюджетна програма с таргет именно съдебната администрация). В тази връзка следва да се преодолее и огромния превес на текущите разходи, представляващи между 96 – 98% от общите разходи на системата(за бюджет 2026г. цифрата е 96,3%), тъй като на практика системата на съдебната власт не финансира нещо различно от разходи за възнаграждения и издръжка, почти не се виждат инвестиции или възможности за обновяване на активи, както и за развитие. Очевидно съществуващата и в последните два бюджета програма „Електронно правосъдие" ще следва да се формира така, че да са налични адекватни парични ресурси ВСС сам да гради изцяло работещо е-правосъдие, а не на парчета, основно по проекти отвън, когато задачите и резултатите от тези проекти са трудно съвместими за прилагане и се налага да се правят нови и нови, с предизвикателства при единното им функциониране(ЕИСС, ЕДИС, модулът за централизирано разпределение за заповедните производства към ЕИСС).

Отговор на въпрос №3

Този въпрос, според мен, е тясно свързан в реформата и въвеждане на пълноценно работещо е-правосъдие, което очевидно дава резултати, макар и дори след трудния старт на електронните заповедни производства. Очевидно възможността за действие по този модел и за други съдебни производства е

опция, която би натоварила по-равномерно и слабонатоварените органи на съдебна власт. Видно е от качените последните дни статистически таблици за първото полугодие на 2026г., че понастоящем СРС по натовареност на брой постъпили дела е на 112-то място от общо 113-те районни съдилища в цялата страна, а напр. районните съдилища в Трън и Брезник от една страна и Каварна и Балчик от друга, нарочени за обединяване по изоставения от този ВСС още през 2022г. „Модел №4“, са вече средно или високо натоварени.

Отговор на въпрос №4

Тук имам предвид, че могат да се използват и допълнителни критерии, освен стандартния с конкретната натовареност, като например качеството на изготвените актове(могат да се създадат групи на отменени/изменени актове, напр. до 10%, до 20%, до 30% и т.н. от общите брой инстанционно проверени актове), респ. тук да лежи и преценката и в случаите с т.н. “масови“ самоотводи, които да влияят в определена степен при формиране конкретния размер на определяното на даден съдия допълнително възнаграждение, което пък може да е дължимо не в края на годината, а напр. на тримесечие, каквато практика имаше през годините.

Отговор на въпрос №5

Очевидно е (и както посочих по-горе в отговора на въпрос №2) тук ВСС дължи усилия за синхронизиране и еднаквост в прилаганите системи в различните органи на съдебна власт, а време е ВСС да вземе решение за публикуване на данните за натовареността по ПОНС, на чиято база често взема решения за предоставяне на бройки за съдии/съдебни служители, независимо от продължаващите спорове досежно нейната надеждност като реален измерител на натовареността(ако се прецени в тази връзка и да се проведе ново емпирично проучване с оглед нейната по-голяма достоверност).

Отговор на въпрос№6

Повече от очевидно е, че съществуващия вече почти петнадесет години Граждански съвет към ВСС няма това реално значение и тежест, а дейността му е напрактика непозната, вкл. и вътре в съсловието. Същевременно съществува Гражданския съвет към Съвета за прилагане на Националния координационен механизъм за върховенство на правото, като част от Национален координационен механизъм за върховенство на правото. Повече от ясно е, че създаването на граждански съвети само по себе си не води до съществен позитивен импакт при функциониране на съдебната власт, без резултатите от работата на тези съвети да имат реално приложение по отношение на рамките на функциониране на съдебната власт.

Тези съвети биха могли да концентрират идеите за визионерство при промени на механизъма на функционирането и в отделните секторни области и да имат важно значение например при обсъждане на предлаганите понастоящем значими промени в сектор правосъдие, вкл. със заявените

предложения за изменение на ЗСВ този месец от управляващото мнозинство. Това е работа преди парламента, свързана с дългосрочни решения на наболели въпроси, като експерти и представители на съдебната власт(отделни магистрати и служители или техни организации)по чисто експертни критерии могат да припознаят много от съществуващите в съсловието идеи(които аз виждам и чувам при втората си пълна обиколна по всички съдебни районни в страната), които в крайна сметка ще са от полза за цялото съсловие. По този начин значими теми няма да се обсъждат по досегашния модел(в правната комисия на Парламента, непосредствено преди второ четене), а ще са резултат на добре обмислени и претеглени решения. Очевидно е, че скромно заявеният и публикуван на сайта на ВСС „Индикативен годишен план за дейността на Гражданския съвет към ВСС за 2026г." не може да постигне едни такива значими цели и резултати. Очевидно е също така, че Гражданският съвет към ВСС може да е съществен елемент за реализиране политиките на ВСС, който няма законодателна инициатива, именно като работи по проекти за изменения в Конституцията, ЗСВ и уредбата на вторично ниво на правно регулиране, приемана било от ВСС или МП.

С уважение.....

/Явор Колев/